

8.

Wartość spotkania z dorosłym w domu rodzinnym, szkole lub innym środowisku

I. PROSPEKT WARTOŚCI

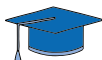
1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój emocjonalny

1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Umiejętność prowadzenia dialogu międzypokoleniowego

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Praktykowanie zasad szacunku i pokory w relacjach z dorosłymi

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Możliwość porozumienia międzypokoleniowego.
- Czy dorośli są nam potrzebni?

- Czego mogą nas nauczyć dorośli?
- Okazywanie szacunku osobom dorosłym.

1.5. ZADANIA DLA UCZNIĄ, SAMOWYCHOWANIE

Normy

- Dorosły nie jest konkurentem, przeciwnikiem ani wrogiem.
- Wszystkim dorosłym należy jest szacunek.
- Powinno się okazywać wdzięczność: rodzicom, opiekunom i nauczycielom za otrzymane od nich dobra duchowe i materialne.

Zasady

- Staram się korzystać z doświadczenia dorosłych.
- Otwieram się na dialog z rodzicami oraz osobami ode mnie starszymi.
- Unikam krytykowania dorosłych.
- Szanuję rady rodziców i wychowawców, nawet jeśli ich poglądy nie zgadzają się z moimi.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

Normy

- Rodzice powinni być wzorem i autorytetem dla swoich dzieci.
- Szacunek wobec dorosłych młody człowiek wnosi z domu.
- Wzajemne relacje między rodzicami wpływają na postawy dziecka wobec dorosłych.
- Nie można bezwzględnie narzucać dzieciom swojego punktu widzenia i upodobań¹.

Zasady

- Staram się rozmawiać z dziećmi, także na trudne tematy.
- Towarzyszę dziecku w jego problemach.
- Przygotowuję młodego człowieka do dorosłego życia.

¹ „Chrystus bowiem, który będąc naszym Nauczycielem i Panem, jest cichy i pokornego serca, uczniów cierpliwie pociągał i zapraszał. Wszakże cudami poparł i umocnił swoje przepowiadanie, by wiarę słuchaczy wzbudzić i potwierdzić, nie wywierając na nich przymusu”. DWR 11.

1.7. ZADANIA DLA SZKOŁY, WYCHOWAWCY

Normy

- Szkoła jest środowiskiem, w którym szanuje się autorytety.
- Nie można podważać autorytetu rodziców, innych nauczycieli i pracowników szkoły.
- Szkoła powinna uczyć szacunku dla wszystkich ludzi, niezależnie od stanowiska i pełnionych funkcji.

Zasady

- Dbam o dobre relacje ze swoimi uczniami.
- Staram się być autorytetem dla swoich wychowanków.
- Nie nadużywam swojej pozycji i przewagi w stosunku do uczniów.

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Oglądamy film *Życie jest piękne* (reż. R. Benigni). Akcja filmu toczy się w obozie koncentracyjnym. Główny bohater trafia tam wraz ze swoją rodziną. Chcąc zaoszczędzić swojemu synkowi okrucieństwa wojny, stara się go przekonać, że wszystko, co się dzieje, to tylko gra. Po obejrzeniu filmu proponujemy dyskusję na temat obecności dorosłych w życiu ich dzieci: Czy od rodziców, w okresie dzieciństwa i dojrzewania, potrzebujemy przykładu? Czy są autorytetem dla nas? W jaki sposób możemy okazywać im wdzięczność za dobro, jakie od nich otrzymujemy?

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Relacje międzypokoleniowe w rodzinie i szkole są bezkonfliktowe. Młodzież pozostaje w ciągłym dialogu z dorosłymi, docenia ich rolę w swoim życiu, potrafi czerpać z ich doświadczenia i rady. Odnosi się z szacunkiem do krewnych, nauczycieli, szanuje ich godność. Jednocześnie nie jest całkowicie uzależniona emocjonalnie od rodziców; jest w stanie samodzielnie podejmować decyzje i uczy się brać odpowiedzialność za nie.

1.10. ZAGROŻENIA

Często młodzi ludzie buntują się przeciwko dorosłym, odrzucają przekazywane przez nich wartości, zasady. Nie biorą pod uwagę zdania rodziców, wychowawców; dążą do całkowitego emocjonalnego uniezależnienia od starszych.

Z drugiej strony, rodzice nie interesują się sprawami i problemami dorastających dzieci. Następuje rozdźwięk i psychiczna separacja między pokoleniami.

II. PEDAGOG

2.1. TREŚĆ MATERIAŁU

Młody człowiek potrzebuje autorytetów, dlatego, choć czasem nieumiejętnie, szuka relacji z osobami dorosłymi: rodzicami i nauczycielami. Nie zawsze potrafi dostrzec wartości w doświadczeniu i mądrości dorosłych, ale kiedy ich potrzebuje ma prawo liczyć na wsparcie i opiekę ze strony najbliższych dorosłych.

Choć relacje z młodym, dorastającym człowiekiem nie są proste, to warto poświęcić im więcej uwagi i zaangażowania i samemu dostrzec wartość w kontakcie z nastolatkiem. Wtedy i on otworzy się na wartość spotkania z dorosłym: w domu rodzinnym, szkole lub innym środowisku. Należy jednak pamiętać (dotyczy to zarówno rodziców, jak i nauczycieli) o tym, że by porozumieć się z dzieckiem, tworząc taką relację, jakiej dla siebie i młodego człowieka chcemy, potrzebujemy najpierw stworzyć harmonijną, dojrzałą relację ze sobą. Taką, w której jesteśmy gotowi wziąć odpowiedzialność za swoje

uczucia i jesteśmy świadomi, że wynikają one z naszych zaspokojonych lub niezaspokojonych potrzeb². Więcej, mamy prawo i obowiązek o te potrzeby zadbać i to na wiele różnych sposobów. Kiedy umiemy nazywać swoje emocje i wyrażać swoje prośby w sposób pozytywny, łatwiej nam będzie budować relację partnerską z dzieckiem, bez wzbudzania poczucia winy czy brania odpowiedzialności za nasze nastroje i uczucia³.

Kluczem do zrozumienia przez młodego człowieka zasad prezentowanej wartości i wprowadzenia ich w życie jest zadbanie dorosłych o swoje potrzeby z taką samą troską i uważnością, jaką otaczają dzieci.

2.2. LITERATURA WYBRANA Z KOMENTARZEM

Ks. Jan Twardowski w wierszu *Ręce* opisuje uczucia dziecka wobec swojej matki. Podmiot mówiący wspomina poszczególne etapy swojego życia, w których obecna była matka. To ona dała życie i uczyła życia. Strzegła w ciemności i pomagała poznawać i odkrywać świat. W wierszu poeta wyjawiał swoje uczucia do matki: miłość, tęsknotę, wdzięczność i szacunek wobec wszystkiego czym został przez nią obdarowany.

Twoje ręce – mamusiu [...]
Przyniosły mnie na świat
kołysały
ustawiały na podłodze
sadzały na stołku
mówiły, że motyl dzwoni
że młodych grzybów nie sposób rozeznac
uczyły trzymać łyżkę by nie trafiała do ucha
rozdzielać klon od jaworu
prowadziły przy oknie po ciemku
po ziemi co czernieje jak szpak [...].

J. Twardowski, *Ręce*,
cyt. za: A. Klimowicz,
M. Derlukiewicz,
Nowe Słowa na start!
*Podręcznik do języka
polskiego dla klasy
piątej szkoły podsta-
wowej*, wyd. Nowa Era,
Warszawa 2018, s. 108.

² Por. J. Berendt, *Praca nad relacją z dzieckiem zaczyna się od pracy nad sobą*, [online:] <https://dziecisawazne.pl/praca-nad-relacja-z-dzieckiem-zaczyna-sie-od-pracy-nad-soba/> [dostęp: 31.07.2021].

³ Por. tamże.

Na podstawie tego wiersza lub jedynie przedstawionego fragmentu można omówić z uczniami niniejszą wartość. Matka jest bowiem pierwszym dorosłym, z którym dziecko nawiązuje relację. Jest to relacja niezbywalna i niezastępowalna przez żadną inną. To matka nosi dziecko pod swoim sercem, przez dziewięć miesięcy dzieciątko rozwija się w jej ciele, a po narodzinach karmi je swoim pokarmem i tuli do serca jak najdroższy skarb. Warto również porozmawiać z uczniami o relacjach, jakie mają z innymi dorosłymi w swoim otoczeniu. Czy czują się zrozumiani? Czy oni sami rozumieją dorosłych?

III. NAUCZANIE RELIGIJNE

3.1. NAUCZANIE PAPIESKIE

Kiedy byłem w czwartej klasie szkoły podstawowej, powiedziałem brzydkie słowo do nauczycielki, a nauczycielka, dobra kobieta, wezwała moją mamę. Ona przyszła następnego dnia, porozmawiały ze sobą, a potem mnie zawołały. I moja mama w obecności nauczycielki wyjaśniła mi, że to, co zrobiłem, było rzeczą złą, której robić nie należało; ale mama mówiła

to bardzo łagodnie i poprosiła mnie, bym przy niej nauczycielkę przeprosił. Zrobiłem to i byłem zadowolony, bo, powiedziałem sobie: wszystko dobrze się skończyło. Lecz to był pierwszy rozdział! Kiedy wróciłem do domu, zaczął się drugi rozdział... Wyobraźcie sobie, że dzisiaj, jeśli nauczycielka robi coś takiego, następnego dnia oboje rodzice lub jedno z nich przychodzi do niej z wyrzutami, bo „eksperci” mówią, że nie należy w taki sposób upominać dzieci. Sytuacja się zmienia! Dlatego rodzice nie powinni sami się wykluczać z wychowywania dzieci.

Franciszek, Powrót z wygnania. Rodzice nie mogą rezygnować ze swojej roli, powierzając dzieci «ekspertom», audyencja generalna, 20.05.2015, [online:] http://www.vatican.va/content/francesco/pl/audiences/2015/documents/papa-francesco_20150520_udienza-generale.html [dostęp: 31.07.2021].

Świat, w którym młodzi mają żyć i świadczyć o wierze, jaką katecheza stara się zbadać i utwierdzić, po większej części znajduje się we władaniu dorosłych, dlatego ich wiara winna być również stale oświecana, wzmacniana i odnawiana, aby przeniknęła całą działalność doczesną, za którą są odpowiedzialni. Aby zaś katecheza mogła być skuteczna, powinna być ciągła; będzie bowiem rzeczywiście daremna, jeśli zatrzyma się na samym progu wieku dojrzałego; albowiem, oczywiście w innej formie, niemniej niezbędna okazuje się dla dorosłych.

CTr 43.

3.2. PISMO ŚWIĘTE

Potem poszedł z nimi i wrócił do Nazaretu; i był im poddany. A Matka Jego chowała wiernie wszystkie te wspomnienia w swym sercu. Jezus zaś czynił postępy w mądrości, w latach i w łasce u Boga i u ludzi.

Łk 2,51-52.

Ty więc, moje dziecko, nabieraj mocy w łasce, która jest w Chrystusie Jezusie, a to, co usłyszałeś ode mnie za pośrednictwem wielu świadków, przekaż zasługującym na wiarę ludziom, którzy też będą zdolni nauczać i innych. Weź udział w trudach i przeciwnościach jako dobry żołnierz Chrystusa Jezusa! Nikt walczący po żołniersku nie wikła się w kłopoty około zdobycia utrzymania, żeby się spodobać temu, kto go zaciągnął. Również jeżeli ktoś staje do zapasów, otrzymuje wieniec tylko wtedy, jeżeli walczył przepisowo. Rolnik pracujący w znoju pierwszy powinien

korzystać z plonów. Rozważaj, co mówię, albowiem Pan da ci zrozumienie we wszystkim. Pamiętaj na Jezusa Chrystusa, potomka Dawida! On według Ewangelii mojej powstał z martwych. Dla niej znoszę niedolę aż do więzów jak złoczyńca; ale słowo Boże nie uległo skrępowaniu. Dlatego znoszę wszystko przez wzgląd na wybranych, aby i oni dostąpili zbawienia w Chrystusie Jezusie razem z wieczną chwałą. Nauka to zasługująca na wiarę.

2 Tm 2,1-11;
por. Ps 34,12-13;
1 Kor 2,1-9.

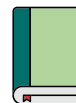
KKK 87;
por. 2038; 2214.

3.3. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Pamiętając o słowach Chrystusa skierowanych do Apostołów: „Kto was słucha, Mnie słucha” (Łk 10,16), wierni z uległością przyjmują nauczanie i wskazania, które są im przekazywane w różnych formach przez ich pasterzy.

IV. LITERATURA

- Berendt J., *Praca nad relacją z dzieckiem zaczyna się od pracy nad sobą*, [online:] <https://dziecisawazne.pl/praca-nad-relacja-z-dzieckiem-zaczyna-sie-od-pracy-nad-soba/> [dostęp: 31.07.2021].
- Faber A., Mazlish E., *Wyzwoleni rodzice, wyzwolone dzieci. Twoja droga do szczęśliwszej rodziny*, tłum. B. Rumatowska, Wydawnictwo Media Rodzina, Poznań 2017.
- Franciszek, *Powrót z wygnania. Rodzice nie mogą rezygnować ze swojej roli, powierzając dzieci «ekspertom»*, audycja generalna, 20.05.2015, [online:] http://www.vatican.va/content/francesco/pl/audiences/2015/documents/papa-francesco_20150520_udienza-generale.html [dostęp: 31.07.2021].
- Gordon T., *Wychowanie bez porażek czyli Trening Skutecznego Rodzica*, tłum. M. Szafrąńska-Brandt, Instytut Wydawniczy Pax, Warszawa 2014.
- Harris T.A., *Ja jestem OK – ty jesteś OK*, tłum. E. Knoll, Dom Wydawniczy Rebis, Warszawa 2018.
- Hernández Seoane J.M., *Rodzice wobec buntu swych dzieci*, tłum. E. Nawrocka, wyd. eSPe, Kraków 2008.
- Jan Paweł II, *Adh. Catechesi tradendae*, w: tegoż, *Dzieła zebrane*, t. 2, *Adhortacje*, Wydawnictwo M, Kraków 2006, s. 19-62.
- Jan Paweł II, *List Tra pochi giorno [właśc. giorni] do dzieci w Roku Rodziny*, w: tegoż, *Dzieła zebrane*, t. 3, *Listy*, Wydawnictwo M, Kraków 2007, s. 431-436.
- Kincher J., *Psychologia dla dzieci i nastolatków. 1. Poznaj siebie. 40 fascynujących testów, dzięki którym dowiesz się jaki jesteś*, [tłum. R. Lisowski], wyd. K.E. Liber, Warszawa 2006.
- Kincher J., *Psychologia dla dzieci i nastolatków. 2. Poznaj innych. 40 fascynujących eksperymentów dzięki którym poznasz innych*, [tłum. R. Waliś], wyd. K.E. Liber, Warszawa 2006.
- Kongregacja Nauki Wiary, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, wyd. Pallottinum, Poznań 2002.

- Mit o Dedalu i Ikarze*, w: A. Nożyńska-Demianiuk, *Mity greckie*, wyd. Ibis, Poznań 2018, s. 83-86.
- Nack C., *Kiedy rodzice wychodzą ze skóry. Jak radzić sobie z negatywnymi uczuciami. Poradnik dla rodziców*, tłum. M. Jałowiec, wyd. Jedność, Kielce 2001.
- Nelsen J., *Pozytywna dyscyplina*, tłum. A. Czechowska, A. Rosiak, wyd. CoJaNaTo, Warszawa 2015.
- Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu. Biblia Tysiąclecia*, wyd. Pallottinum, Poznań 2012.
- Sobór Watykański II, *Deklaracja o wolności religijnej [Dignitatis humanae]*, w: tegoż, *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, wyd. Pallottinum, Poznań 2002, s. 410-421.
- Struzik Z., *Zeszyt o Bożej Opatrzności nr 12. Wartość i ważność wieku dojrzałego*, wyd. Instytut Papieża Jana Pawła II, Warszawa 2019.
- Struzik Z., *Zeszyt o Bożej Opatrzności nr 5. Wartość i godność rodziny w nauczaniu Jana Pawła II*, wyd. Instytut Papieża Jana Pawła II, Warszawa 2017.
- Twain M., *Przygody Tomka Sawyera*, tłum. M. Kędroń, B. Ludwiczak, wyd. Greg, Kraków 2016.
- Twardowski J., *Ręce*, cyt. za: A. Klimowicz, M. Derlukiewicz, *Nowe Słowa na start! Podręcznik do języka polskiego dla klasy piątej szkoły podstawowej*, wyd. Nowa Era, Warszawa 2018, s. 108.

